

Також проект угоди щодо регіонального розвитку повинен відповідати обсягам наявних та прогнозованих асигнувань на регіональний розвиток, які передбачаються в державному бюджеті України та відповідних місцевих бюджетах.

Література

1. Про стимулювання розвитку депресивних територій: Проект Закону України № 2521 від 12.12.2002.
2. Про засади стимулювання розвитку регіонів: Проект Закону України № 3025 від 29.01.2003.
3. Про стимулювання розвитку регіонів: Проект Закону України № 3384 від 14.04.2003.
4. Про прийняття за основу проекту Закону України про стимулювання розвитку регіонів: Постанова Верховної Ради України від 19 червня 2003 р.

УДК 342.7:796(477)

*О. М. Алікова,
асистент кафедри конституційного права ОНЮА*

ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ В СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

Українська держава регулює відносини у сфері фізичної культури і спорту шляхом формування державної політики у цій сфері, створення відповідних державних органів, фінансового, матеріально-технічного, кадрового, інформаційного, нормативно-правового та іншого забезпечення розвитку фізичної культури і спорту, а також визнання широкого самодіяльного статусу фізкультурно-спортивного руху в Україні і комплексної взаємодії державних органів з громадськими організаціями культурно-спортивної спрямованості.

В сфері фізичної культури і спорту є два різних за своїм змістом регульованих правовими нормами «прошарки» суспільних відносин з участю громадян. По-перше, це власне фізкультурно-спортивні відносини, об'єктом яких є соціальні блага — здоров'я та спортивна майстерність. По-друге, це управлінські відносини із суб'єктом — органами державного управління та керівництва, органами місцевого самоврядування, спортивними громадськими організаціями, посадовими особами цих органів і громадянами, які беруть участь у цих правовідносинах.

У першій групі відносин, що розглядаються, реалізуються наступні права:

- сприяння державних і громадських організацій та їх органів заняттю фізичною культурою і спортом;
- об'єднання в громадські спортивні організації;
- на пересування;
- на отримання фізкультурної освіти;
- отримання необхідної медичної допомоги фізкультурниками і спортсменами;
- виконання спортивних нормативів і отримання розрядів, категорій, звань;

– проведення занять фізкультурниками і спортсменами із додержанням правил техніки безпеки і санітарних норм у закритому приміщенні і на повітрі [1].

Громадяни, що мають рівні права у сфері фізичної культури і спорту, не завжди мають рівні можливості реалізації цих прав. В умовах ринкової економіки, відмінності, присутні в трудових колективах і в окремих громадян, у рівні соціального обслуговування у найближчі часи будуть збережені, а можливо, з розвитком ринкових відносин, будуть збільшені, незважаючи навіть на ретельне закріплення в нормативних актах. Важливо з'ясувати, що питання може бути заключене не тільки у принципі рівноправності, а також у його спроможності корегувати правову дійсність, яка не забезпечує рівноправності усім і завжди, у тому числі і у сфері фізичної культури і спорту. Це створює необхідність проведення соціально-економічного і правового аналізу природи платних фізкультурно-спортивних послуг, які надаються громадянам.

Було б помилкою рахувати, що в умовах соціалістичного суспільства фізкультурно-оздоровчі послуги були повністю безплатні. Вони завжди надавалися населенню у трьох основних різновидах: за плату, безплатно і на пільговій основі. Це диктувалося об'єктивними історичними умовами. До середини 50-х рр. була велика доля фізичної праці у виробництві, прибутки населення були низькими, недостатньо було і спортивних споруд. У цих умовах безплатні та пільгові послуги стимулювали потреби у фізичній культурі. Однак і тоді катки та прокатні лижі були платними [2].

Організація платних послуг може вирішити одразу дві задачі: поруч із можливістю завантаження багатьох спортивних споруд і ліквідацією неприбутковості, більш широко задовольняти потреби громадян у заняттях фізичною культурою та спортом. При цьому збільшення платних послуг залежатиме від двох взаємообумовлених факторів: можливостей пропозиції та попиту.

Права громадян, що пов'язані з їх безпосередньою участю в управлінні фізичною культурою та спортом, реалізуються у розглядуваній сфері: безпосередньо; через трудові колективи, членами, яких вони являються; через громадські організації (в першу чергу спортивні); через державні фізкультурно-спортивні та інші організації [3]. До цих прав належать:

- участь у діяльності державних органів, органів місцевого самоврядування і органів громадського управління;
- участь у роботі експертних рад;
- участь у роботі фізкультурно-спортивних організацій, таких як КФК підприємств, установ;
- участь у контролі за діяльністю органів державного та громадського управління фізичною культурою і спортом.

Крім перелічених прав правомірно казати і про деякі конституційно закріплені свободи, такі як свобода участі громадян у вуличних демонстраціях, що також безпосередньо торкається проведення різних спортивних заходів — Дня фізичної культури і спорту, днів здоров'я, легкоатлетичних пробігів, велопробігів і т. п.

В умовах проведення реформ необхідно вирішити задачу приведення у відповідність усіх громадських інститутів, що надають кожному громадянину реальну можливість реалізовувати свої права на заняття фізичною культурою і спортом та активно впливати на діяльність органів управління цієї сфери.

Поряд із наведенням прав, держава приділяє велику увагу виконанню громадянами своїх обов'язків в сфері фізичної культури і спорту. Ці обов'язки не зводяться тільки до виконання Конституції та законів України. Спеціальні обов'язки громадян у сфері фізичної культури і спорту випливають із Основ законодавства про охорону здоров'я, Закону України «Про освіту», положень та статутів установ та організацій, відповідних державних та регіональних програм розвитку фізичної культури та спорту. Особливі обов'язки покладаються на громадян, що мають спортивні нагороди, почесні спортивні звання. До обов'язків у сфері фізичної культури і спорту необхідно віднести і дії, що надають право на участь у змаганнях: проходження медичного огляду і представлення необхідних документів. У деяких випадках громадяни зобов'язані стримуватись від певної діяльності — громадянам забороняється без дозволу компетентних органів організовувати групи, що займаються деякими видами бойових протиборств. Для забезпечення реалізації громадянами прав та обов'язків у сфері фізичної культури і спорту необхідні гарантії реалізації цих прав і обов'язків, правовий механізм захисту їх органами державної влади та управління, органами місцевого самоврядування, так як можливість оскарження у суд колегіальних та одноособових дій (рішень) державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та їх об'єднань і посадових осіб, в результаті чого були порушені права і свободи громадян, створені перепони для здійснення громадянином своїх прав і свобод, незаконно покладено якийсь обов'язок чи він незаконно притягнут до відповідальності, не завжди може бути ефективною при захисті прав громадян у даній сфері. У зв'язку з цим доцільно, щоб норми деяких нормативних актів підлягли перегляду, в яких треба передбачити більш чіткі гарантії захисту прав громадян в сфері фізичної культури і спорту. Такого перегляду вже давно потребує діючий Закон України «Про фізичну культуру і спорт».

Література

1. Братаповский С. Н. Управление физической культурой и спортом в условиях реформ (организационно-правовые проблемы): Дис... д-ра юрид. наук. — М., 1997. — С. 122.
2. Арпаутский М. К., Большаков М. Д. Организация физкультурно-оздоровительной работы. — М., 1997. — С. 56.
3. Про фізичну культуру і спорт: Закон України від 24 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1994. — № 14. — Ст. 80.